N:o 77.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 Maj 1870, kl. 6 e. m.

Memorial, med beräkningar öfver statsregleringen för år 1871 samt förslag i fråga om fyllande af Riksgälds-kontorets behof.

(R. A.)

Sedan större delen af de frågor, hvilka kunna inverka på statsregleringen för år 1871, numera blifvit afgjorda, så att approximativa beräkningar såväl öfver berörda statsreglering, som öfver Riksgälds-kontorets behof intill sistnämnda års slut kunnat göras, har Stats-Utskottet ansett sig böra till Riksdagen öfverlemna dessa beräkningar samt, på grund af desamma, framställa sina åsigter om lämpligaste sättet att anskaffa de för behofvens fyllande erforderliga medel.

Vidkommande först statsregleringen för år 1871, så har Utskottet låtit upprätta det förslag dertill, som innefattas i Bilagan Litt. A., i hvilken de *ordinarie inkomsterna* beräknats i öfverensstämmelse med Utskottets af Riksdagen gillade Utlåtande N:o 7, samt de *extra ordinarie* upptagits till det belopp, hvartill de i Kongl Maj:ts Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof blifvit beräknade, endast med den ändring att bränvinstillverkningsafgiften förslagsvis uppförts till samma belopp, som för de tvänne sednaste riksdagarne eller till 9,800,000 Riksdaler. Enligt berörda bilaga skulle statsregleringen för år 1871 utfalla ungefärligen sålunda:

Inkomster.

Ordinarie	R:mt R:dr	15,330,000: —
Extra ordinarie:		
Tullmedel	14,000,000: —	
Postmedel	2,200,000: —	
Stämpelpappersmedel	1,350,000: —	
Bränvinstillverkningsafgift	9,800,000: —	27,350,000: —
	tillhopa R:mt R:dr	42,680,000: —

Utgifter.

Ordinarie, anvisade att utgå från Statskontoret		39,030,900: —
Extra ordinarie, dito dito		5,176,100: —
hvartill kommer beloppet af beslutade statsbidrag till allmänna arbeten, att utgå från Riksgälds-kontoret		315,000: —
	tillhopa R:mt R:dr	44,522,000: —
Då härifrån afdrages det beräknade inkomstbeloppet		42,680,000: —
skulle alltså i och för 1871 års statsreglering erfordras en statsfyllnadssumma af		1,842,000: —
att af Riksgälds-kontoret utbetalas,		
deraf för bestridande af de på Statskontoret anvisade utgifterna	1,527,000: —	
samt för de på Riksgälds-kontoret anvisade statsbidrag till allmänna arbeten	315,000: —	
	R:mt R:dr 1,842,000: —	

Beträffande derefter Riksgälds-kontorets behof intill slutet af år 1871, har Stats-Utskottet, med ledning af en utaf Fullmäktige i nämnda kontor till Utskottet den 16 sistlidne April aflemnad förslagsberäkning öfver kontorets inkomster och utgifter från och med nämnda dag till 1871 års slut, uppgjort Bil. Litt. B, hvaraf inhemtas, att Riksgälds-kontorets utgifter under år 1870, med inberäkning af de till utgående under innevarande år dels redan anvisade, dels på Riksdagens pröfning beroende anslagssummor, skulle komma att uppgå till ett sammanlagdt belopp af R:mt 12,082,656: 85. hvaremot inkomsterna under samma tid endast skulle komma att utgöra 6,382,656: 85.

så att bristen för år 1870 skulle blifva R:mt 5,700,000: —

För år 1871 hafva Riksgälds-kontorets

Transport 5,700,000: —

Transport 5,700,000: —

utgifter upptagits till ett sammanlagdt belopp af ..... R:mt 11,678,122: 67.
men inkomsterna till blott ..... » 6,278,122: 67.
hvadan bristen för år 1871 beräknats till ..... 5,400,000: —

För hela tiden till 1871 års slut skulle alltså för Riksgälds-kontoret uppkomma en brist af ..... R:mt 11,100,000: —
Om nu antoges att bevillningen för år 1871 bestämdes till lika belopp, som vid sistlidne riksdag eller ..... » 2,600,000: —
erfordrades att genom upplåning anskaffa ..... » 8,500,000: —
deraf för 1870 års utgifter ..... 5,700,000: —
och för år 1871 ..... 2,800,000: —
R:mt R:dr 8,500,000: —

Härvid torde böra erinras att, med inberäkning af hvad som redan under innevarande år blifvit utbetaldt för amortering af Riksgälds-kontorets skuld, sammanräknade beloppet af kapitalafbetalningarne å kontorets obligationsskuld för åren 1870 och 1871, enligt hvad Bilagan Litt C utvisar, kommer att uppgå till omkring 6,300,000 R:dr; deribland ingår afbetalning å 1867 års tillfälliga lån med ..... R:mt 3,870,000: —

Utskottet, som, lika med hvad Kongl. Maj:t uti den nådiga Propositionen rörande Statsverkets tillstånd och behof behagat yttra, anser att hvad som erfordras till fortsättning af Statens jernvägsbyggnader bör genom upplåning anskaffas, delar jemväl Kongl. Maj:ts åsigt om lämpligheten deraf, att tillgång genom ny upplåning beredes för inlösning af hvad som under åren 1870 och 1871 förfaller utaf 1867 års lån. Enär de vid innevarande riksdag för jernvägarne anvisade anslag uppgå till ett sammanräknadt belopp af ..... R:mt 4,760,000: —
samt de intill 1871 års slut förfallande andelarne af 1867 års lån utgöra ..... » 3,870,000: —
skulle alltså upplåningen, enligt ofvanberörda åsigter, kunna omfatta ett belopp af ..... R:mt 8,630,000: —
eller något mera än den summa, som nu behöfver upplånas, och hvilken Utskottet beräknat till ..... R:mt 8,500,000: —

Enär kapitalafbetalningen å Statens skuld under åren 1870 och 1871, såsom ofvan är nämndt, uppgår till omkring ..... 6,300,000: —
deraf amorteringen för de fonderade lånen utgör 2,166,000: —
samt för jernvägsbyggnaderna vid innevarande riksdag blifvit anvisade ..... 4,760,000: —
R:mt R:dr 11,060,000: —
men den föreslagna upplåningen endast uppgår till ..... 8,500,000: —
visar sig alltså, att till afbetalning å statsskulden under dessa begge år komme att af befintliga tillgångar användas R:mt 2,560,000: —

Då Utskottet nu går att undersöka huru denna lånesumma på lämpligaste sätt må anskaffas, får Utskottet först erinra, att Kongl. Maj:t uti sin till innevarande Riksdag afgifna nådiga Proposition (N:o 8), angående anslag till Statens jernvägsbyggnader, i nåder tillkännagifvit, det Kongl. Maj:t ansåge lämpligast, att de för berörda byggnader erforderliga medel anskaffades genom ett större inhemskt amorteringslån, i enlighet med hvad Chefen för Finansdepartementet, uti en vid samma Proposition (sid. 10—14) bilagd promemoria, närmare utvecklat.

Uti denna promemoria har bemälde Herr Departementschef hufvudsakligen anfört, att då Chefen för Civildepartementet nu uppgjort plan för Statens jernvägsbyggnader under en tidrymd af flera år, vore det i sin ordning att, i sammanhang dermed, taga i öfvervägande frågan huru medel till dessa arbeten må kunna på lämpligaste sätt beredas. Redan från början af jernvägsbyggnadernas företagande inom vårt land hade den åsigt blifvit af begge statsmakterna uttalad, att dessa kostsamma företag, hvaraf gagnet tillfaller den kommande tiden lika mycket som den närvarande, icke borde utföras med direkta skattebidrag, utan medelst dertill upplånade medel. För de arbeten, som skola utföras under den tid, för hvilken nu församlade Riksdag har att uppgöra statsregleringen, ansåg Herr Departementschefen visserligen att, i afseende på en sådan upplåning, enahanda utväg skulle kunna anlitas, som den hvilken under sednaste riksdagar blifvit begagnad, eller upptagande af ett tillfälligt lån, ställdt att återbetalas på bestämda, icke särdeles aflägsna förfallotider. En sådan åtgärd vore dock förenad med åtskilliga olägenheter. Det vore nemligen för vår kredit i längden skadligt, att riksdag efter riksdag besluta upptagande af nya temporära lån, hvilka vid tiderna för deras återbetalning, om dessa inträffade under det Statsverkets inkomster icke lemnade något öfverskott utöfver andra nödiga utgifter, antingen påkallade en ny beskattning eller också föranledde till upptagande af nya lån till de gamlas betalande. I förra fallet komme afbetalningen af dessa tillfälliga lån, hvilka hittills varit afsedda hufvudsakligen till jernvägsbyggnader, att alltför tungt drabba den närvarande tiden; i det sednare åter befriade man denna från en del af den afbetalning, som rätteligen bort den åligga, och vältade hela tyngden af amorteringen på efterkommande. För att undvika dessa olägenheter funnes, enligt Herr Departementschefens åsigt, ingen annan utväg, än att, såvidt sådant på någorlunda förmånliga vilkor kunde ske, upptaga ett fonderadt lån; och då nu ett förslag till jernvägsbyggnadernas fortsättning under en längre tid blifvit framlagdt, syntes också rätta tidpunkten vara inne att beträda denna väg och dervid tillika tillse, huruvida icke ett så beskaffadt lån skulle kunna inom landet erhållas. För sin del

hyste Herr Departementschefen en sådan förhoppning och stödde denna på redan här vunnen erfarenhet. Sveriges allmänna hypotheksbank hade nemligen, enligt hvad allmänt vore kändt, upptagit ett amorteringslån emot obligationer i Svenskt mynt. Till en början hade väl dessa obligationer icke någon stor afsättning, men begärligheten att åtkomma desamma hade för hvarje år visat sig vara i stigande, så att, då år 1864 dylika obligationer sålts för endast 172,900 R:dr, samma försäljning uppgått:

år 1865	till	R:mt	1,708,400	R:dr
» 1866	»	»	1,781,400	»
» 1867	»	»	4,318,900	»
» 1868	»	»	7,154,200	»
» 1869	»	»	12,703,300	»

och dessa försäljningar af obligationer hade egt rum samtidigt dermed att Riksgälds-kontoret äfven inom landet upptagit två temporära lån å tillsammans 10 millioner Riksdaler. Det förefölle sålunda mer än antagligt, att, om Svenska staten beslöt upptagande af ett inhemskt amorteringslån till icke alltför stort belopp, någon svårighet att få dess obligationer försålda icke skulle förefinnas; och om tillika denna försäljning ordnades så, att den årligen endast omfattade det belopp, som, enligt förenämnda plan, erfordrades för fortsättningen af Statens jernvägsbyggnader, äfvensom för afbetalning af nu befintliga, utaf Riksgälds-kontoret upptagna, temporära lån, skulle denna försäljning icke i någon väsendtlig mån från näringarne rycka de medel, som för dem eljest varit att påräkna. På grund häraf, och då genom en sådan åtgärd man tillika skulle tillmötesgå en ofta uttalad önskan om ett inhemskt fonderadt statslån, tvekade Herr Departementschefen icke att tillstyrka upptagande af ett sådant lån.

För fullbordande af de jernvägsbyggnader, som innefattas i Chefens för Civildepartementet ofvanberörda plan erfordrades ett belopp af sammanlagdt . . . . . 29,829,000 R:dr,
nemligen för nordvestra stambanan jemte tillökning i dess materiel . . . . . 3,010,000 R:dr
samt för de östra och norra stambanorna 26,819,000 »

Ett fonderadt lån borde i främsta rummet afse att till samtliga dessa arbeten bereda tillgång; men vid bestämmande af lånets storlek borde tillika tagas i betraktande, att intill år 1877, då, enligt samma plan, dessa jernvägsbyggnader först blefve fulländade, förfölle till betalning icke allenast hela beloppet af 1867 års lån, 6,000,000 R:dr, utan ock af 1869 års lån en summa af 2,000,000 R:dr. Det syntes vara allt skäl att uti det föreslagna, fonderade lånet inbegripa såväl 1867 års lån, som ock berörde 2,000,000 R:dr, hvarigenom amorteringen af dessa tillfälliga lån kunde

ordnas på det för landet minst tryckande sätt. Den summa, som Staten för de angifna ändamålen behöfde, uppginge sålunda till ett sammanlagdt belopp af 37,829,000 R:dr; och under sådana förhållanden syntes lånesummans nominela storlek lämpligen kunna bestämmas till 40,000,000 R:dr. Hela detta belopp borde dock icke på en gång upptagas, utan skulle af obligationerna afyttras endast hvad som erfordrades för fortsättning af Statens jernvägsbyggnader, enligt den uppgjorda planen, äfvensom för afbetalning af de tillfälliga lånen; och, för att i möjligaste måtto förekomma, att icke dessa medel användas till andra, än dermed afsedda ändamål, vore det af yttersta vigt, att bestämdt uttalades att detta lån upptagits endast för fortsättning och afslutande af ofvanberörda stambanor, äfvensom till afbetalning af 1867 och 1869 årens temporära lån.

Hvad lånets räntefot beträffade, syntes den böra bestämmas till 5 procent Det hade icke undgått Herr Departementschefens uppmärksamhet, att denna räntefot kunde, för ett så beskaffadt amorteringslån, som det ifrågavarande, ställa sig hög. Men då de båda sednast afslutade utländska statslånen löpte med 5 procent, då icke allenast Hypotheksbankens Svenska obligationer med en amorteringstid af dels 50, dels 45 år, utan ock åtskilliga andra Svenska obligationer äro förskrifna med enahanda ränta, vore det icke klokt att nu, då Staten för första gången ifrågasatte upptagande af ett inhemskt amorteringslån, bestämma någon lägre räntefot.

För att slutligen närmare åskådliggöra hvilka belopp för de angifna ändamålen årligen erfordrades och derigenom erhålla en öfversigt rörande den årligen behöfliga upplåningen för tiden intill 1877 års utgång, hade Herr Departementschefen i afseende på det obligationsbelopp, som hvarje år borde utsläppas, uppställt följande beräkning:

år 1870	för jernvägsbyggnaderna	R:dr 1,600,000: —	
	för amortering af 1867 års lån	» 1,920,000: —	R:dr 3,520,000: —
» 1871	för jernvägsbyggnaderna	R:dr 4,000,000: —	
	för amortering af 1867 års lån	» 1,950,000: —	» 5,950,000: —
» 1872	för jernvägsbyggnaderna	R:dr 4,000,000: —	
	för amortering af 1867 års lån	» 2,130,000: —	» 6,130,000: —
» 1873	för jernvägsbyggnaderna		» 4,000,000: —
» 1874	för jernvägsbyggnaderna		» 4,000,000: —
» 1875	för jernvägsbyggnaderna		» 4,000,000: —
» 1876	för jernvägsbyggnaderna	R:dr 4,000,000: —	
	för amortering af 1869 års lån	» 1,000,000: —	» 5,000,000: —
» 1877	för jernvägsbyggnaderna	R:dr 4,000,000: —	
	för amortering af 1869 års lån	» 1,000,000: —	» 5,000,000: —
			Summa R:dr 37,600,000: —

med tillägg hvarje gång af hvad som ansåges erforderligt för att af obligationernas nominalbelopp kunna påräkna den behöfliga summan.

I korthet sammanfattad vore sålunda Herr Departementschefens mening, att lämpligaste sättet, att nu bereda erforderliga medel, vore att, för fortsättning och afslutande af de nordvestra, östra och norra stambanorna, äfvensom för afbetalning af 1867 års temporära lån å 6,000,000 R:dr samt den andel, eller 2,000,000 R:dr, som inom 1877 års utgång förfaller af 1869 års enahanda lån, uppdraga åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att, emot fonderade statsobligationer å ett sammanräknadt belopp, motsvarande 40,000,000 R:dr, utställda i svenskt mynt samt löpande med 5 procents ränta, som halfårsvis förfaller, upptaga ett lån, att återbetalas genom årlig amortering under loppet af högst 40 år: att af dessa obligationer finge intill slutet af år 1871, till det pris Fullmäktige egde bestämma, föryttras ett nominelt belopp af högst 10,000,000 R:dr; och att återstående obligationsbeloppet skulle reserveras till framtida disposition af Riksdagen för ofvanuppgifna ändamål.

I sammanhang med hvad sålunda blifvit af Herr Chefen för Kongl. Finansdepartementet föreslaget, har Utskottet till behandling förehaft en af Herr *A. O. Wallenberg* inom Första Kammaren väckt och till Utskottet remitterad motion (N:o 34), deri hufvudsakligen blifvit anfördt,

att för den, som uti sin verksamhet begagnade upplånadt penningekapital, förefunnes en naturlig sträfvan att få lånevilkoren så fördelaktiga, som möjligt;

att detta åter berodde på sättet; och att den som lyckades på det mest planmessiga sätt tillvägagå, gjorde ett fördelaktigt bruk af sin kredit, hvilket såväl Staten, som den enskilde borde iakttaga;

men att Svenska staten deremot icke hade vid sina upplåningar planmessigt förfarit, enär, ehuru man på det sorgfälligaste sätt fullgjort ingångna förbindelser, försök dock icke blifvit gjordt att efter någon gifven plan ordna upplåningen för Statens räkning, hvarpå motionären såsom exempel åberopat en vid motionen bifogad tabell öfver Svenska statens obligationsskuld, utvisande, att de deri upptagna nio olika amorteringslånen till myntslag, räntefot och återbetalningsvilkor vexlade på ett sätt, att det fordrades de svåraste beräkningar för att anställa jemförelse mellan de olika obligationernas relativa värden vid en gifven tid. Motionären har vidare erinrat, att, om Sverige kunde hoppas blifva qvitt sin statsskuld, och, utan vidare upplåning, utföra större arbeten för allmän räkning, så vore lånesättet temligen likgiltigt och kunde gerna få bero af långifvarens tycke och smak för tillfället. Men som man icke borde göra sig några illusioner i detta afseende, så borde tiden ej vidare förspillas, utan att något beslut fattades, som bi-

droge att ordna statskrediten på ett fördelaktigt sätt. En stats upplåning borde, enligt motionärens åsigt, hufvudsakligen vara grundad på en *perpetuel ränta,* det ville säga att långifvaren köper af Staten en förbindelse, som berättigar långifvaren att för all framtid eller intilldess Staten återköpt förbindelsen, uppbära i Statens kassa en viss årlig ränta, som halfårsvis utbetalas. Med afseende på våra förhållanden har motionären ansett *fyra* procent vara den siffra, till hvilken Svenska statsräntan lämpligen borde bestämmas. Den gåfve två procent hvarje halfår och den bidroge icke att uppjaga räntefoten. Det vore icke sannolikt, att den uti ett land, der, till följd af en fortgående utveckling, penningekapital är eftersökt, komme att uppgå till pari. Den perpetuela räntan medförde många och stora fördelar, såsom att vid upplåningen inga konstiga beräkningar erfordrades, utan en hvar kunde tydligen se, huru hög effektiv ränta Staten komme att betala för det upplånta penningekapitalet, hvarjemte den stora fördelen vunnes, att de successivt upptagna smärre lånebeloppen sammanflöte under *en* prisnotering och således icke framkomme i penningemarknaden under ständigt nya former. Ju flera personer, som innehade ett och samma slags värdepapper, desto högre pris betingade detta papper, derigenom att detsamma vore mera allmänt kändt Fördelen af dylika papper för kassor, kapital- och lifförsäkringsanstalter och flera inrättningar samt milda stiftelser af den natur att de icke ämna förbruka kapitalet, blott räntan, vore alldeles uppenbar och obestridlig.

Liksom 1861 och 1868 års lån amorteras genom inköp, på samma sätt kunde Statens perpetuela ränteförbindelser minskas genom inköp; och motionären har ansett att något minimibelopp borde af Riksdagen bestämmas att för sådant ändamål årligen användas. Den amortering af statsskulden, som nu påginge, vore alltför stark, i betraktande deraf att de jernvägsbyggnader, som för allmän räkning blifvit utförda och skola utföras, ej ännu kunnat lemna förväntad afkastning.

Med afseende på det *myntslag*, uti hvilket den perpetuela räntan borde bestämmas, har motionären funnit detta böra blifva *guldmynt*, dels emedan detta mynt ofelbart blefve framtidens värdemätare, dels ock emedan för närvarande endast $\frac{3}{10}$ delar af statsskulden, de tillfälliga lånen alldeles oberäknade, lyda å guld. Våra handelsförhållanden vore sådana, att vår export till mer än $\frac{7}{10}$ delar betalas i guldvaluta, och enär det alltid blefve förenadt med kostnader att för guld köpa silfver, så vore det fördelaktigt, att så småningom minska Statens förbindelser i silfvermynt. Den perpetuela räntan, sedan länge tillämpad i England och Frankrike, hade utsigt att jemväl blifva antagen i Preussen. Det vore således hvar-

ken

ken något oförsökt experiment eller något finansielt system, som blifvit öfvergifvet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har motionären föreslagit,

att Riksdagen måtte bemyndiga Riksgälds-kontoret att försälja så beskaffade Statens obligationer, som tillerkände innehafvaren rätt, att hos Kontoret hvar sjette månad uppbära två Caroliner, präglade enligt Kongl. Förordningen af den 31 Juli 1868;

att det må tillkomma Riksgälds-kontoret att, enligt denna grund, bestämma större och mindre obligations-valörer, dock alltid med iakttagande, att minst en Carolin hvar sjette månad utbetalas å hvarje obligation;

att Riksgälds-kontoret må göra dessa obligationers kuponer betalbara i Paris, Brüssel och, genom afstämpling enligt bruklig evalvering, jemväl i London; samt

att till återköp, som årligen borde verkställas, måtte anslås en summa, motsvarande en femtedels procent af det belopp, som för försäljning af dessa obligationer influtit, Riksdagen obetaget att, när omständigheterna så medgifva, öka denna siffra.

Ehuru innevarande Riksdag i afseende på jernvägsbyggnadernas fortsättande under de närmast kommande åren icke fastställt någon viss plan, som bestämmer huru mycket under hvarje år bör för dessa byggnader användas, utan endast beslutat att, dels för fullbordandet af nordvestra stambanan, dels för fortsättande af arbetena å norra och östra stambanorna, anvisa vissa bestämda belopp att utgå intill 1871 års slut, anser dock Utskottet det ej mindre i Herr Chefens för Finans-departementet ofvanberörda framställning, än ock i Herr Wallenbergs motion omförmälda behofvet att efter viss, på förhand uppgjord plan ordna upplåningen för Statens räkning påkalla Riksdagens synnerliga uppmärksamhet. Det kan, såsom Herr Chefen för Finans-departementet i sin ofvannämnda framställning erinrat, icke vara gagneligt för Statens kredit, att, utan en sådan i afseende på lånesättet på förhand uppgjord plan, riksdag efter riksdag, inom eller utom landet, vare sig i Svenskt eller utlänskt mynt, upptaga lån på korta återbetalningstider, eller att med utländska låneöfvertagare afsluta amorteringslån, ställda på lång återbetalning. Tiden synes deremot nu vara inne att, åtminstone då lånebehofvet icke är trängande, Staten sjelf genom Riksgälds-kontoret omedelbart låter ombesörja upplåningen samt för sådant ändamål håller allmänheten tillhanda sina obligationer till det belopp, som Riks-

dagen för hvarje år bestämmer. Men, på det så må kunna ske, erfordras naturligtvis att lånesättet är på förhand bestämdt.

Enligt Utskottets förmenande kan en sådan upplåning verkställas på flera olika sätt. Förutom det af Herr Chefen för Finans-departementet nu framställda förslag, eller att upplägga ett större amorteringslån, hvartill obligationerna under loppet af 8 år skulle successive föryttras, samt motionärens förenämnda förslag att införa perpetuela räntor, torde Utskottet här böra erinra om det, till följd af 1867 och 1869 års Riksdagars beslut, med fördel begagnade sätt att anskaffa lån mot Riksgälds-kontorets obligationer, ställda på viss återbetalningstid, hvilken för det sistlidet år upptagna lånet bestämdes till 7, 8, 9 och 10 år från obligationernas utgifning.

Innan likväl Utskottet ingår i utredning af frågan, om hvilket eller hvilka bland dessa lånesätt må anses för Svenska staten förmånligast, torde Utskottet först böra i korthet redogöra för de olika lånemethoder, hvilka Svenska staten från och med år 1854 intill närvarande tid begagnat, samt de fördelar och olägenheter, som med den ena eller andra af dessa methoder synas varit förenade.

Redan vid 1853 och 1854 årens riksdag, då Rikets Ständer beviljade de första anslagen af tillhopa 5 millioner R:dr Banko för påbörjande af vestra och södra stambanorna, förklarade Rikets Ständer, att de, lika med Kongl. Maj:t, ansågo att »de för jernvägars anläggning på allmän bekostnad eller genom Statens medverkan, utöfver härtill disponibla tillgångar erforderliga medel böra beredas medelst upplåning mot fonderade statsobligationer.» De beslut, som afsågo verkställigheten häraf, igenfinnas uti §§ 201—209 af det för Riksgälds-kontoret den 4 December 1854 utfärdade reglemente, hvilket i detta ämne hufvudsakligen innehåller:

att de erforderliga medlen skulle genom upplåning, för Statens räkning, anskaffas enligt det i berörda §§ omförmälda »*inhemska fondsystem*», eller mot »*fonderade*, inom riket utgifna, räntebärande obligationer, lydande å Svenskt mynt och utfärdade, på Rikets Ständers vägnar, af deras Riksgälds-kontor»;

att obligationerna skulle ställas på *innehafvaren*, men vara å dennes sida *icke uppsägbara*, hvaremot Riksgälds-kontoret skulle ega att dem uppsäga till inlösen efter sex månaders förlopp, dock att Kontorets styrelse egde att för de obligationer, som såldes utan kapitalrabatt, under högst 10 år afstå från uppsägningsrättens begagnande;

att räntan å obligationerna skulle förskrifvas till högst 4 procent om året, och halfårsvis erläggas;

att Fullmäktige i Riksgälds-kontoret egde bestämma, om och hvilken kapitalrabatt för obligationerna finge beviljas;

att obligationernas valörer borde utsättas både i Riksmynt och Silfverspecie;

att till ränteliqvider och kapitalets amortering skulle anvisas och till en särskild liqvidations- och amortissementsfond ingå ett visst årligt anslag, motsvarande 5 procent å upplåningsbeloppet, så att minst en half procent å den förskrifna lånesumman skulle kunna årligen användas till lånets återbetalning; samt

att lånets amortering alltid borde ske genom obligationernas uppköp, då deras allmänt gångbara pris understeg pari, men i motsatt fall borde amorteringen verkställas genom obligationernas uppsägning medelst kungörelse i rikets officiela tidning.

I enlighet med dessa grunder utfärdades under den 30 Juni 1855 två slags obligationer, hvilka höllos allmänheten tillhanda, nemligen det ena slaget förskrifna med 4 procents ränta, hvilka obligationer såldes al pari, och det andra med 3½ procents ränta, för hvilka priset bestämdes till 87½ procent af nominela beloppet, hvarigenom sålunda innehafvarne af dessa sednare obligationer likaledes erhöllo fyra procent å det af dem erlagda inköpsbeloppet.

Dessa obligationer lyckades dock icke tillvinna sig någon synnerlig begärlighet från allmänhetens sida, enär hela det intill 1857 års slut försålda beloppet uppgick till endast 281,900 R:dr R:mt, hvarefter all försäljning upphörde. Det för närvarande utelöpande beloppet utgör endast 210,900 R:dr R:mt, deraf 176,500 R:dr mot 4 procents och 34,400 mot 3½ procents ränta.

Sedan derefter såväl 1858 som 1860 års utländska jernvägslån blifvit afslutade gjordes vid sistnämnde års riksdag ännu ett försök till »införan»det af ett ändamålsenligt ordnadt och fortsatt inrikes statslånesystem,» hvarmed åsyftades att »ej ellenast erforderlig tillgång skulle kunna beredas »för att småningom förvandla den för Statens jernvägsbyggnader tillkomna »*utländska* statsskuld till *inhemsk*, utan äfven medel kunna anskaffas för »utförande af sådana större och mera omfattande produktiva arbetsföretag, »för hvilkas tillvägabringande öfverskotten å Statsverkets årliga inkomster icke »vore tillräckliga». Jemlikt 228 § i det för Riksgälds-kontoret den 29 Oktober 1860 utfärdade reglemente hade Rikets Ständer »till medels erhåll»lande för nu uppgifna ändamål, genom införande och framgent fortfarande »tillämpning af ett inhemskt statslånesystem», beslutat att genom upplåning för Statens räkning mot fonderade, inom riket utgifna, räntebärande obligationer, lydande å Svenskt mynt och utfärdade, på Rikets Ständers väg-

nar, af deras Riksgälds-kontor, skulle för berörda ändamål anskaffas en summa, som dock under åren 1861 till och med 1863 icke finge uppgå till högre belopp än 3 millioner R:dr. Obligationerna härför borde ställas på innehafvaren, utan att å dennes sida vara uppsägbara, hvaremot Riksgälds-kontoret skulle ega att, genom kungörelse i rikets officiela tidning, uppsäga dem till inlösen efter 6 månaders förlopp, hvilken uppsägningsrätt dock icke finge af Fullmäktige begagnas förrän efter tio års förlopp från utgifningsdagen. Räntefoten fastställdes till 4½ procent, att halfårsvis utbetalas, och finge Fullmäktige bestämma kapitalrabatten, under förbehåll att »kostnaden för lånet derigenom icke blefve större än för 1860 års jern»vägslån». I öfrigt meddelades nödiga föreskrifter om obligationernas valörer, annuitetens ingående till en särskild liqvidations- och amorteringsfond m. m.

På grund af detta bemyndigande afslutades år 1861 med Stockholms Enskilda Bank samt Herrar Carnegie et C:ie och C. G. Cervin ett lån å 3,000,000 R:dr R:mt, mot 4½ procents obligationer, att återbetalas genom en annuitet af 5½ procent eller 82,500 R:dr hvarje halft år under loppet af 38½ år. Kapitalrabatten bestämdes till 7 procent, förutom en provision af 2 procent, till följd hvaraf den effektiva räntan för detta lån, som skall återbetalas genom obligationernas uppköp, då de understiga pari, eller i motsatt fall genom utlottning, utgör, ifall obligationerna måste al pari inlösas, 5,1666 procent af det erhållna beloppet.

Genom dessa försök att införa ett ordnadt inhemskt statslånesystem kunde dock icke erhållas erforderliga medel för utförande af Statens jernvägsbyggnader i den omfattning, hvari dessa arbeten från och med år 1857 till och med år 1866 bedrefvos. Det blef derföre nödigt att genom upptagande af lån i utlandet anskaffa de härtill nödiga kapitalerna. Utskottet anser sig böra här i korthet erinra om de beslut, som legat till grund för den utländska skuldsättningen, samt om de lånesätt, som dervid blifvit begagnade och de lånevilkor, som för Svenska staten härvid blifvit betingade.

Vid 1856—1858 årens riksdag beslöto Rikets Ständer att uppdraga åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att, till bestridande af de vid samma riksdag beviljade anslagen för Statens jernvägsbyggnader intill 1860 års slut, inom eller utom riket upptaga ett lån af högst 20 millioner R:dr R:mt, hvilket lån sedermera i början af år 1858 afslöts med bankirhuset Raphaël Erlanger i Frankfurt am Main jemte 3:ne Tyska bankanstalter mot 4½ procents obligationer å ett sammanräknadt belopp af 8,190,500 Thaler Preussisk Courant, att liqvideras under loppet af 40 år eller till den 2 Januari 1892, medelst inbetalning hvarje halft år af 221,166⅔ Thlr, utgörande något mer än 5,41 procent af nominela obligationsbeloppet. Den för detta lån

beviljade kapitalrabatt uppgick till 9,^{2794} procent, och den effektiva ränta, som för det erhållna kapitalet erlägges, utgör 5,^{2700} procent om året.

Vid 1860 års riksdag beslöts upptagandet af ett nytt utländskt lån till belopp motsvarande 25,000,000 R:dr R:mt, hvilket lån afslöts med bankirerna R. von Erlanger och Gebrüder Bethmann samt Nordtyska banken. Lånesumman bestämdes till 10,000,000 Thlr Pr. Court., hvarför under den 1 Maj 1860 utfärdades dels 4½ procents obligationer å tillhopa 8,000,000 Thlr, att betalas under 38⅓ år, medelst erläggande af 5½ procent om året eller 220,000 Thlr hvarje halft år, dels premieobligationer å tillhopa 2,400,000 Thlr, hvilka inom samma tid blifva slutbetalda genom en annuitet af 110,000 Thlr eller 55,000 Thlr hvarje halft år. Kapitalrabatten för den del af detta lån, som motsvaras af 4½ procents obligationer (således icke premielånet) utgjorde 6 procent, och den effektiva räntan för denna del af lånet 5,^{0022} procent af det erhållna lånebeloppet.

Vid 1862 och 1863 årens riksdag uppdrogo Rikets Ständer åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att, genom upplåning mot fonderade, å innehafvarens sida ouppsägbara obligationer, anskaffa en summa af högst 35,000000 R:dr R:mt. På grund af detta uppdrag afslutade Fullmäktige dels under år 1864 med bankirhuset J. H. Schröder et C:ie kontrakt om ett lån å 2 millioner £ Sterling, hvarför skulle utfärdas 4½ procents obligationer å tillhopa 2,223,000 £ Sterling, hvaraf dock endast ¼:del, eller obligationer å 555,700 £ sedermera blefvo af bemälda bankirhus öfvertagna, dels år 1866 med bankirhusen von Erlanger et Söhne, Gebrüder Bethmann och H. J. Merck samt Nordtyska banken om ett lån å 9,000,000 Thlr, derför utfärdades 5 procents obligationer å tillhopa 9,932,300 Thlr Pr. Crt.

För det förra af dessa, eller 1864 års lån erlägges årligen under 54 år 5½ procent af den utaf låneöfvertagarne inbetalda lånesumman, 500,000 £ med 13,750 £ hvarje halft år, hvilket belopp dock ökas eller minskas i den mån, som utlottningen träffar antingen obligationer, tillhörande den till låneöfvertagarne utlemnade låneandelen, eller sådana obligationer, som ännu finnas qvar i Riksgälds-kontoret. Kapitalrabatten å detta lån har utgjort, efter 2:ne olika beräkningar, antingen 10,^{1898} procent eller 9,^{8790} procent, och den effektiva räntan, enligt den förra beräkningen, 5,^{3190} procent och, enligt den sednare, 5,^{3487} procent.

För 1866 års lån erlägges årligen under 65 år 5¾ procent af den inbetalda lånesumman med 258,750 Thlr hvarje halft år. Kapitalrabatten utgör 9,^{3865} procent och den effektiva räntan 5,^{5902} procent å det erhållna beloppet.

Vid 1868 års riksdag erhöllo Fullmäktige i Riksgälds-kontoret ånyo uppdrag att för jernvägsbyggnaderna upplåna nödiga medel. Genom denna

upplåning mot obligationer, som företrädesvis borde vara fonderade, skulle anskaffas en summa af högst 18 millioner R:dr R:mt. I öfverensstämmelse med detta uppdrag afslutade Fullmäktige den 10 Juli samma år med bankirhuset R. Raphael & Sons i London kontrakt om ett lån, för hvilket skulle utfärdas 5 procents obligationer å 1,150,000 £ Sterling, att återbetalas med 5¼ procent å det nominela beloppet, eller 30,187½ £ Sterling hvarje halft år under loppet af 62½ år. Kapitalrabatten å detta lån har utgjort 14,1723 procent och den effektiva räntan, ifall obligationerna måste al pari inlösas, 5,9612 procent å det erhållna kapitalet.

Af de i utländskt mynt utfärdade obligationerna skola de, som tillhöra 1858, 1860 och 1864 års lån och hvilka löpa med 4½ procents ränta äfvensom de, hvilka äro utfärdade för 1866 års lån och som äro förskrifna med 5 procents ränta, återbetalas efter utlottning, i enlighet med å obligationerna tryckt plan. 1868 års lån skall deremot, i likhet med 1861 års lån, amorteras genom årliga uppköp, så länge priset understiger pari, men eljest efter utlottning.

Sammanställer man nu resultaten af dessa på olika tider verkställda upplåningar, så befinnes det, att lånevilkoren för de i utländskt mynt upptagna lånen, med undantag af 1860 års lån, varit för hvarje nytt lån alltmera betungande för låntagaren. Af det förestående inhemtas nemligen:

att för 1858, 1860 och 1864 års lån obligationerna kunnat förskrifvas med 4½ procents årlig ränta, då deremot för 1866 och 1868 års lån obligationerna måst förskrifvas med 5 procent;

att, då 1858 års lån blir betaldt på 40 år och 1860 års lån på 38⅓ år, åtgår deremot för 1864 års lån 54 år, för 1866 års lån 65 år och för 1868 års lån 62½ år; samt

att den effektiva ränta Staten måste utbetala på det verkligen erhållna lånebeloppet utgör

för 1858 års lån 5,2700 (eller något mera än 5¼ procent),
för 1860 års lån 5,0022 (eller något mera än 5 procent),
för 1864 års lån 5,3190 eller 5,3487 (eller något mera än 5⅓ procent),
för 1866 års lån 5,5902 (eller nära 5,6 procent),
och för 1868 års lån 5,9612 (eller nära 6 procent).

Deremot har det visat sig att de båda lån, hvilka Riksgälds-kontoret dels 1867 dels 1869 till aldra största delen inom landet upptagit mot obligationer ställda i Svenskt Riksmynt att återbetalas på bestämda tider, varit för Staten vida billigare än 1868 års lån, synnerligast då i betraktande tages att liqviden af obligationerna, så väl till kapital som ränta, icke för Kontoret medför några särskilda kostnader och icke heller det äfventyr, som i följd af olika myntkurser är förenadt med de i utländskt mynt upptagna lånen. 1867 års lån, för hvilket under den 30 Juni samma år utfär-

dades till innehafvaren ställda 5 procents obligationer å ett sammanlagdt belopp af 6,000,000 R:dr, var till hela sitt belopp fullteckadt före utgången af September månad samma år. Utaf dessa obligationer förfalla till betalning:

Obligationerna af	1:sta Serien	den 30 December	1870	med R:mt	1,920,000:
»	2:dra »	»	1871	»	1,950,000:
»	3:dje »	»	1872	»	2,130,000:

Kapitalrabatten bestämdes för obligationerna af

Serien 1 till	$2\frac{1}{2}$	procent.
af Serien 2 till	3	»
och af Serien 3 till	$3\frac{1}{2}$	»

hvarigenom medelräntan för hela lånet kommer att motsvara 5,7586 eller ungefär $5\frac{3}{4}$ procent.

Men ännu förmånligare för Staten är 1869 års lån, för hvilket obligationer, förskrifna med 5 procents ränta, äro utfärdade den 30 sistlidne September å ett sammanräknadt nominelt belopp af 4,000,000 R:dr R:mt, indelade i 4 Serier, deraf

1:sta Seriens	obligationer förfalla	den 30 September	1876	med R:mt	1,000,000:
2:dra Seriens	»	»	1877	»	1,000,000:
3:dje Seriens	»	»	1878	»	1,000,000:
4:de Seriens	»	»	1879	»	1,000,000:
				R:mt	4,000,000:

Kapitalrabatten bestämdes för obligationerna

af 1:sta Serien till	2	procent.
af 2:dra Serien till	$2\frac{1}{4}$	»
af 3:dje Serien till	$2\frac{1}{2}$	»
af 4:de Serien till	$2\frac{3}{4}$	»

i följd hvaraf medelräntan fördetta lån uppgår eller till 5,3560 omkring $5\frac{1}{4}$ proc.

Förutom dessa lån har Riksgälds-kontoret åren 1854 och 1863 inom landet upptagit tvänne särskilda, numera till fullo betalda lån, det förra å 1,500,000 R:dr till bestridande af kostnaderna för upprätthållande af rikets neutralitet, det sednare å 3,000,000 R:dr, båda lånen mot 5 procents obligationer utan kapitalrabatt, hvarvid dock bör erinras, att för det sednare erlades en provision af $2\frac{1}{2}$ procent. Detta lån var ställdt att återbetalas

med 1,500,000	R:dr	den 30 December	1866,
med 1,000,000	»	»	1867
och med 500,000	»	»	1868.

Utskottet bör slutligen meddela, att Riksgälds-kontoret år 1865 upptog ett tillfälligt lån å 8,100,000 Mark Hamburger Banko, mot obligationer af den 14 Januari samma år, förskrifna med 6 procents ränta, hvilka obli-

gationer till betalning förföllo med en fjerdedel eller 2,025,000 Mark Hamburger Banko den 15 Juli 1866, den 15 Januari och den 15 Juli 1867 samt den 15 Januari 1868.

Då Utskottet nu öfvergår till sjelfva undersökningen om det lånesätt, som under nuvarande förhållanden må vara för Svenska staten förmånligast, torde knappt behöfva erinras, att upptagandet af statslån icke i och för sig utgör ändamål, utan blott medlet att anskaffa de för Statens behof erforderliga penningar och att följaktligen, såsom allmän regel, svårligen torde kunna förnekas riktigheten af den sats, hvarmed Herr Wallenberg inledt sin ofvan omförmälda motion, eller att Staten, lika väl som den enskilde, bör, då dess verksamhet erfordrar upplåning af penningar, sträfva derhän att få lånevilkoren så fördelaktiga, som möjligt, samt för sådant ändamål jemväl bör på ett planmessigt sätt tillvägagå. Staten torde dock härvid icke kunna helt och hållet förbise, huruvida det under olika förhållanden kan för landet vara förmånligare att, utan afseende å mer eller mindre billiga lånevilkor, upplåna de erforderliga penningarne inom eller utom landet. Innan Staten med sin öfvervägande kredit uppträder såsom lånesökande på den inhemska penningemarknaden, torde nemligen noga böra tillses, att icke så dryga lånevilkor beviljas, att kapitalisten finner alltför stor lockelse att heldre låna Staten sina penningar, än att förlägga landets naturliga näringar. Det torde derföre kunna ifrågasättas, om icke en räntefot kunde bestämmas, hvarutöfver Staten icke bör gå vid sådan upplåning, som hufvudsakligen afser uppsamlande af inhemska kapitaler. Ser man tillbaka på förhållandena före 1857 års penningekris, finner man, att från lång tid tillbaka 5 procent utgjort den ränta, hvartill kapital mot god säkerhet vanligen kunnat erhållas. Om Staten inom landet upplånar penningar mot vilkor, som lemna långifvaren mer än 5 procent å det försträckta kapitalet, kan alltså antagas, att Staten medverkar till räntans höjande utöfver den gräns, som åtminstone jordbrukaren vid sina låneaffärer under vanliga förhållanden icke borde allt för mycket öfverskrida.

Om denna åsigt är riktig, torde anledning icke saknas att ifrågasätta huruvida rätta tiden nu må vara inne att, på sätt Herr Chefen för Finansdepartementet föreslagit, på 40 års amortering upptaga ett fonderadt statslån å 40 millioner Riksdaler, mot obligationer, förskrifna med fem procents ränta. Det kan nemligen betviflas, att obligationer, tillhörande ett lån, som skall årligen amorteras, under närvarande förhållanden kunna med

hopp

hopp om framgång utbjudas utan en så stor kapitalrabatt, att den effektiva ränta, som för ett sådant lån skall under 40 års tid utgå, komme att uppgå till vida mera än fem procent. Till följd häraf anser Utskottet det vara lämpligast att för närvarande fortsätta med utgifvandet af obligationer ställda på viss betalningstid, på sätt vid upptagandet af 1867 och 1869 års lån egt rum. Obligationerna för båda dessa lån hafva varit inom landet särdeles begärliga och det är onekligt att i synnerhet det sednare lånet upptagits på vilkor, som för Svenska Staten varit ganska förmånliga. Det synes ock, som skulle den för detta lån utsatta betalningstid af tio år icke varit för långt utsträckt, enär, efter hvad Utskottet erfarit, de tioåriga obligationerna blefvo först slutsålda.

En särskild anledning att icke nu upptaga ett amorteringslån förefinnes äfven i den omständigheten, att, då frågan om anläggande af privata jernbanor ännu är beroende på pröfning, och det således är ovisst om och till hvad belopp dylika anläggningar komma att med statsmedel på ett eller annat sätt understödjas, det följaktligen för närvarande icke låter sig göra att för den närmaste framtiden bestämma lånebehofvet.

Ehuru Utskottet således anser att den upplåning, som vid innevarande riksdag beslutas, bör inskränkas till 8,500,000 R:dr och verkställas mot obligationer ställda på bestämd återbetalningstid, har Utskottet dock icke kunnat förbise vigten deraf att söka befrämja uppkomsten af ett lånesystem grundadt på perpetuela räntor. I sådant afseende har det af Herr Wallenberg framställda förslag synts Utskottet vara förtjent af synnerlig uppmärksamhet. De skäl motionären anfört för bifall till sitt förslag torde ock lemna tillräckligt stöd för Utskottets åsigt att försök nu bör göras att upptaga lån mot ouppsägbara obligationer, förskrifna i guld samt löpande med 4 procents ränta, som bör halfårsvis betalas.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt, får Utskottet hemställa, att Riksdagen måtte fatta följande beslut:

1:o.

Riksdagen uppdrager åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, att, till bestridande af de vid innevarande riksdag beviljade anslag till Statens jernvägsbyggnader, äfvensom för att bereda tillgång till inlösande af den del utaf Riksgälds-kontorets år 1867 utfärdade obligationer, som under innevarande och nästkommande år till betalning förfaller, upplåna ett belopp, motsvarande Åtta millioner Femhundratusen Riksdaler, mot obligationer lydande å Svenskt mynt, ställda till innehafvaren att återbetalas å bestämda

tider, hvilka uti obligationerna böra angifvas, ej kortare än fem år och ej längre än tio år från obligationernas utgifningsdag; och må Fullmäktige bestämma obligationernas räntefot och valörer samt bevilja den kapitalrabatt, som af omständigheterna möjligen påkallas.

2:o.

A) Derest Fullmäktige finna det vara med Riksgälds-kontorets fördel öfverensstämmande, må den i förststående punkt omförmälda upplåning, vare sig till hela sitt belopp eller någon del deraf, verkställas mot ouppsägbara obligationer, lydande å Francs i guld samt löpande med 4 procents årlig ränta, som halfårsvis till betalning förfaller; och bör i obligationerna utsättas att 10 Francs motsvara en Carolin, utmyntad i enlighet med Kongl. Förordningen den 31 Juli 1868.

B) Fullmäktige må bestämma obligationernas försäljningspris och valörer, under iakttagande att halfårsräntan skall uppgå till jemnt en eller flera Caroliner; och ega Fullmäktige i öfrigt vid denna upplåning tillvägagå på det sätt, de finna lämpligast och med det allmännas fördel mest öfverensstämmande.

C) Så länge Sveriges myntfot är grundad på silfver, må obligationsinnehafvare, som det önskar, i Riksgälds-kontoret uppbära den förskrifna räntan i silfver eller Riksmynt efter en beräkning af 7 Riksdaler 20 öre för hvarje Carolin.

D) De i denna punkt omförmälda obligationer må icke i rörelsen utsläppas, så framt de icke kunna föryttras till sådant pris, att den effektiva ränta, Riksgälds-kontoret för de upplånta penningarne kommer att erlägga, icke öfverstiger den effektiva räntan för de i 1:sta punkten omförmälda obligationer. Om de ouppsägbara obligationerna blifva för Svenska Staten lika billiga, som de i första punkten omnämnda obligationer, skall försäljningen af de sistnämnda inskränkas till det belopp, som icke mot de förra kan erhållas.

E) Obligationerna jemte dertill hörande räntekuponer böra göras betalbara i Paris, Brüssel och genom afstämpling, enligt bruklig evalvering till £ Stg, äfven i London.

F) De medel, hvilka Riksdagen framdeles kan komma att anvisa för inköp af större eller mindre belopp utaf de ouppsägbara obligationerna, skola härtill användas i den mån Fullmäktige finna sådant inköp öfverensstämma med Riksgälds-kontorets fördel; och

skola dessa medel, såväl som de derför inköpta obligationerna, i Riksgälds-kontorets räkenskaper särskildt bokföras.

3:o.

De beslut och stadganden, som af Riksdagen meddelas, rörande ifrågavarande upplåning, i enlighet med ofvanstående tvänne punkter, skola underställas Kongl. Maj:ts nådiga fastställelse, med underdånig anhållan att Kongl. Maj:ts täcktes å lånen meddela sin garanti.

Stockholm den 3 Maj 1870.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Reservationer:

af Friherre *F. A. Funck:* »Då jag ingalunda kan godkänna Stats-Utskottets förslag att nu åter upptaga ett tillfälligt lån, utan vidblifver den åsigt, som förra Riksdagens Stats-Utskott och Första Kammare gillade, att tiden nu vore inne för uppläggande af ett inhemskt amorteringslån, får jag såsom min enskilda mening framlägga Riksgälds-afdelningens förslag, som hufvudsakligen öfverensstämmer med Kongl. Maj:ts nådiga Proposition och är så lydande:

A) Riksdagen uppdrager åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, att, till bestridande af de vid innevarande riksdag beviljade anslag till Statens jernvägsbyggnader, äfvensom för att bereda tillgång dels till bekostande af norra och östra stambanornas fullbordande, dels ock för inlösande af 1867 och 1869 årens för jernvägsbyggnaderna upptagna lån, mot fonderade statsobligationer i Svenskt mynt å ett sammanräknadt nominelt belopp af högst Fyratio millioner Riksdaler, samt löpande med 4½ procents ränta, som halfårsvis förfaller, upptaga ett lån att återbetalas genom årlig

amortering under loppet af omkring 40 år; egande Fullmäktige att icke allenast bestämma obligationernas valörer och försäljningspris, utan äfven i öfrigt vid upplåningen tillvägagå på det sätt, de finna lämpligast och med det allmännas fördel mest öfverensstämmande.

B) Af de i nästföregående moment omförmälda obligationer må under åren 1870 och 1871 i rörelsen icke utsläppas obligationer till större nominelt belopp, än högst Tio millioner Riksdaler Riksmynt, så framt icke nästkommande Riksdag annorlunda beslutar.

C) I afseende på föryttrandet af återstående obligationsbeloppet ega kommande Riksdagar att för hvarje gång bestämma det belopp, som för året må i rörelsen utsläppas.

D) Penningar, som genom ifrågavarande upplåning inflyta, må icke användas för andra, än de uti momentet A omförmälda ändamål.

E) Till ränteliqvider och kapitalskuldens amortering anvisas ett årligt anslag, motsvarande det belopp, som hvarje år erfordras för sagde liqviders och amorterings verkställande; börande detta anslag, till dess hela skulden blifvit i stadgad ordning betald, årligen utaf Riksgälds-kontorets medel afsättas, hvarvid dock iakttages att anslaget icke må öfverstiga hvad som motsvarar ränte- och amorteringsbeloppet för de försålda obligationerna.

F) De uti nästföregående moment omförmälda ränte- och amorteringsanslag skola ingå till en säskildt redovisad liqvidations- och amortissementsfond, hvars behållning skall för det med dessa medel afsedda ändamål oförryckt tillhandahållas och användas, så att ränteliqviderna vid derför bestämda terminer varda ovilkorligen fullgjorda och skuldens betalning i föreskrifven ordning verkställd; och skola de till liqvidations- oeh amortissementsfonden influtna medel, så vidt ske kan och denna fond åliggande liqvider medgifva, städse på säkert och ändamålsenligt sätt göras fruktbärande.»

Häruti hafva instämt Herrar *F. W. Leijonancker*, *R. Montgomery-Cederhielm*, *C. F. Wærn*, Friherre *C. Beck-Friis*, *G. af Klint*, *Fr. Brusewitz*, *C. E. Casparsson* och *C. A. V. Kallstenius*.

af Friherre *F. von Essen:* »I förestående reservation instämmer undertecknad med den förändring att uti mom. A) orden: »äfvensom för att bereda tillgång dels till bekostande af norra och östra stambanornas fullbordande» utbytas mot dessa: *äfvensom för att bereda tillgång dels för blifvande anslag till jernvägsbyggnader*, dels etc.»

af Herr *A. O. Wallenberg:* »Må det först tillåtas mig erinra att ej alltför st rt afseende torde böra fästas vid betänkandets motivering, enär Riksgälds- afdelningens förslag dertill blifvit genom diverse beslut dels stympadt, dels lappadt. I afseende på sjelfva saken så skulle det leda till enkelhet och reda, om man först beslutade det belopp, som skall mot obligationer, ställda till innehafvaren, upplånas; och sedermera i afseende på de olika lånesätten, som kunna ifrågakomma att begagnas. Då meningarne ej synas vara delade i afseende på det belopp, som *nu* skall upplånas, tillåter jag mig vördsamt föreslå det Riksdagen behagade besluta:

1:o.

Riksdagen bemyndigar Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att, till bestridande af de vid innevarande riksdag beviljade anslag till Statens jernvägsbyggnader, äfvensom för att bereda tillgång till inlösande af den del utaf Riksgälds-kontorets år 1867 utfärdade obligationer, som under innevarande och nästkommande år till betalning förfaller, upplåna mot obligationer, ställda till innehafvaren, ett belopp motsvarande 8,500,000 R:dr R:mt.

I afseende på lånesätten så torde Riksdagen, sedan några principer blifvit uttalade, böra öfverlemna till Fullmäktige att efter omständigheterna anlita det ena eller andra eller flera lånesätt på en gång, allt som Fullmäktige finna med Statens fördel öfverensstämmande. Då Fullmäktige tillförene erhållit obegränsad fullmakt, är det omöjligt skönja någon fara uti att, sedan ökad erfarenhet vunnits, äfven nu förläna dem en vidsträckt fullmakt. Här kan icke ifrågakomma att för det hela eller delvis begagna något annat än de trenne inom Utskottet diskuterade upplåningssätten. Hvilketdera eller hvilka, som böra af Fullmäktige begagnas, beror på bedömandet af huruvida man önskar snart eller längre fram afbörda statsskulden. Otvifvelaktigt är tidpunkten för slutlig återbetalning långt aflägsen och derföre torde *ouppsägbara obligationer* bereda största trygghet och minsta tunga för Statens finanser. Valet af lånesätt måste dessutom rätta sig efter penningemarknaden. Är densamma beqväm, så böra långa obligationer afyttras. Skulle den deremot befinnas knapp, så hjelper man sig fram med tillfälligt lån, under förhoppning att, innan förfallotiden inträffar, kunna placera långa obligationer. Det kan hända att vi gå en gynsam penning-konjunktur till mötes och derföre vore det illa om Fullmäktige saknade tillräcklig frihet att för Statens räkning begagna ett gynsamt tillfälle till upplåning. Vid 1862—1863 årens riksdag öfverlade man så länge om det belopp, som skulle upplånas, att en gynsam konjunktur gick förlorad. Redan vid 1853 och 1854 års riksdag gillades principen af *ouppsägbara obligationer*, men sjelfva beslutet innefattade undantagsbestämmelser, som hin-

drade principens fulla tillämpning. Med verkställigheten fördröjdes derjemte så, att den ojemförligt bästa penningkonjunktur, som i mannaminne förekommit, hann förändra sig. *Ouppsägbara obligationer* medföra en lindring i annuiteterna och man vinner genom dem ett *fondsystem*, uti hvilket alla äldre lån så småningom kunna uppgå. Befinnes det möta svårigheter att erhålla tillräckligt belopp mot ouppsägbara obligationer, så bör något af de andra lånesätten begagnas. Då jag nu förordar intagandet af amorteringslånet uti det bemyndigande Fullmäktige böra erhålla, anser jag mig pligtig tillkännagifva att det tillfälliga lånet uti betänkandet genom mitt förvållande på en röst erhållit företräde. En felaktig uppfattning af utgången af en föregående votering föranledde misstaget, hvilket härmed rättas. Slutligen torde jag få tillägga att det icke kan vara någon fara lemna Fullmäktige vidsträckta bemyndiganden i afseende på lånesättet, då i hvarje fall Riksdagen sjelf begränsar det belopp, som får upplånas. Utskottets förslag i 2:o Litt. D. bör utgå, enär ett annat beslut innefattar att Fullmäktige skola iakttaga Statens fördel, hvilken kan bero af annat än 2:dra eller 3:dje decimalen i beräkningar öfver den effektiva räntan.

På grund af hvad nu blifvit anfördt får jag vördsamt föreslå det Riksdagen behagade besluta:

2:o.

Fullmäktige ega att vid nu förestående upplåning begagna det eller de bland nedanupptagna lånesätt, som Fullmäktige finna med Statens fördel öfverensstämmande.

3:o.

A) Genom upplåning, motsvarande hela beloppet eller någon del deraf, mot *ouppsägbara obligationer*, lydande å Caroliner eller å Francs i guld, samt löpande med fyra procent årlig ränta, som halfårsvis till betalning förfaller; och bör i obligationerna utsättas att *tio* Francs motsvara *en* Carolin, utmyntad i enlighet med med Kongl. Förordningen af den 31 Juli 1868.
B) (Lika med Utskottets förslag uti 2:o, Litt. B.)
C) (Lika med Utskottets förslag uti 2:o, Litt. C.)
D) (Lika med Utskottets förslag uti 2:o, Litt. E.)
E) (Lika med Utskottets förslag uti 2:o, Litt. F.)

4:o.

Det i Friherre *Funcks* reservation förekommande lånesätt.

5:o.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med Utskottets förslag i 3:dje punkten.

6:o.

Genom upplåning, motsvarande hela beloppet eller någon del deraf, mot obligationer, lydande å svenskt mynt att återbetalas å bestämda tider, hvilka uti obligationerna böra angifvas, ej kortare än 5 år och ej längre än 10 år från obligationernas utgifningsdag; och må Fullmäktige bestämma obligationernas räntefot och valörer samt bevilja den kapitalrabatt, som af omständigheterna möjligen påkallas.»

af Herr *L. Nordenfelt* emot den i Memorialet begagnade motivering och emot den inskränkning i lånetiden till tio år, som förekommer i 1:a punkten af Utskottets förslag.

af Herr *M. Ahlgren* mot den i Memorialet förekommande motivering af Utskottets förslag.

Herr *Carl Ifvarsson* har begärt få antecknadt att han icke deltagit i behandlingen af detta ärende.

Bil.

Förslag till Statsre-

		Riksmynt.	
Inkomster.			
Ordinarie, i enlighet med Stats-Utskottets Inkomst-betänkande (N:o 7)		15,330,000	—
Extra ordinarie:			
Tullmedel	14,000,000: —		
Postmedel	2,200,000: —		
Stämpelpappersmedel	1,350,000: —		
Bränvinstillverkningsafgift	9,800,000: —	27,350,000	—
Sgr		42,680,000	—
Statsfyllnadssumma, att utgå från Riksgälds-kontoret		1,842,000	—
deraf för bestridande af de på Statskontoret anvisade utgifter	1,527,000: —		
samt att direkte från Riksgälds-kontoret utbetalas	315,000: —		
Summa	1,842,000: —		
Summa R:mt R:dr		44,522,000	—

A.

glering för år 1871.

			Riksmynt.	
Utgifter.				
Anvisade att utgå från Statskontoret:				
Ordinarie:				
Under Första Hufvudtiteln	1,417,000: —			
» Andra »	2,530,000: —			
» Tredje »	607,000: —			
» Fjerde »	9,676,400: —			
» Femte »	4,213,200: —			
» Sjette »	7,610,400: —			
» Sjunde »	6,578,900: —			
» Åttonde »	4,871,800: —			
» Nionde »	1,526,200: —	39,030,900: —		
Extra ordinarie:				
Under Andra Hufvudtiteln	40,000: —			
» Fjerde »	849,600: —			
» Sjette » (deraf jernvägsbyggnadsanslag 3,160,000)	3,454,700: —			
» Sjunde Hufvudtiteln	118,100: —			
» Åttonde »	286,200: —			
» Nionde »	427,500: —	5,176,100: —	44,207,000	—
Anvisade att utgå från Riksgälds-kontoret:				
Under Sjette Hufvudtiteln, anslag		265,000: —		
lån		50,000: —	315,000	—
		Summa R:mt R:dr	44,522,000	—

Bil.

Förslagsberäkning öfver Riksgälds-kontorets inkomster

	Från den 15 April 1870 till årets slut.		Under år 1871.		Summa Riksmynt.	
Behållning å Riksgälds-kontorets räkning N:o 1 i Riksbanken den 15 April 1870	1,208,306	37	——	—	1,208,306	37
Inkomster.						
Återbetalning af tillsvidare förräntade medel	602,800	—	——	—	602,800	—
Kapital- och räntebetalningar å till vissa bestämda föremål anvisade lån	1,289,286	—	1,193,456	—	2,482,742	—
Allmän bevillning för år 1869	715,712	25	——	—	715,712	25
dito dito för år 1870	——	—	2,600,000	—	2,600,000	—
Kort- och tidnings-stämpelafgifter, observations- och skatterätts- samt ekeskogsmedel	106,200	—	150,000	—	256,200	—
Bidrag af manufaktur-diskontens vinstmedel	21,000	—	——	—	21,000	—
Äldre depositionsmedel	——	—	1,200	—	1,200	—
Skogsplanteringskassans samt Christianstads Flygsandsplanteringsfonds behållningar	125,000	—	——	—	125,000	—
Godtgörelse för en del af den till understöd efter 1868 års missväxt utbetalda summa, 340,000 R:dr . . .	——	—	65,466	67	65,466	67
Återstående godtgörelse för den till ytterligare understöd efter 1868 års missväxt anvisade summa af 500,000 R:dr	450,000	—	——	—	450,000	—
Återstående ersättning för Statskontoret meddeladt förskott till bestridande af dess utgifter	200,000	—	——	—	200,000	—
Utaf Riksbankens behållna vinst för åren 1868 och 1869	1,504,352	23	1,500,000	—	3,004,352	23
Behållning på reservationsanslaget under Riks-statens Femte Hufvudtitel till sjövapnets öfningar	——	—	200,000	—	200,000	—
Behållning å anslaget under samma hufvudtitel: »Influtne medel till uppköp af spanmål»	——	—	468,000	—	468,000	—
Beräknad tillgång vid 1870 års slut å anslaget till gemenskapens vid sjöförsvaret natura-underhåll . . .	——	—	100,000	—	100,000	—
Återbetalning å anslaget till beväringsmanskapets beklädnad	160,000	—	——	—	160,000	—
Sgr	6,382,656	85	6,278,122	67	12,660,779	52
Brist vid slutet af år 1870	5,700,000	—	——	—	5,700,000	—
» för år 1871	——	—	5,400,000	—	5,400,000	—
Summa	12,082,656	85	11,678,122	67	23,760,779	52

B.

och utgifter från den 15 April 1870 till 1871 års slut.

Utgifter.	Från den 15 April 1870 till årets slut.		Under år 1871.		Summa Riksmynt.	
Årliga anslaget till H. M. Konungen	300,000	—	300,000	—	600,000	—
Anslag till ränta och amortering af de fonderade statslånen	4,462,571	67	5,778,071	67	10,240,643	34
Ränta å 1867 års statslån	300,000	—	204,000	—	504,000	—
Kapitalafbetalning å dito	1,920,000	—	1,950,000	—	3,870,000	—
Ränta å 1869 års statslån	100,000	—	200,000	—	300,000	—
Ränta å Statsverkets skuld till Riksbanken	79,200	—	73,920	—	153,120	—
Kapitalafbetalning å dito	132,000	—	132,000	—	264,000	—
Ränta å gamla 5-procentslånet, å Konung Carl XIII:s hemgiftskapital, å Södertelje kanals reparationsfond samt å skulden till Stockholms Borgerskaps Enkhus och till Hebbeska Fideikommiss-innehafvaren	14,164	25	21,039	25	35,203	50
Återbetalning af en del utaf Göta kanals reparationsfond	—	—	100,000	—	100,000	—
Ränta å nämnda fond	7,044	45	2,044	45	9,088	90
Ränta till Riksbanken å lyftade kreditivmedel	22,045	56	—	—	22,045	56
Återstod af 1870 års statsfyllnadssumma	734,700	—	—	—	734,700	—
Vid föregående riksdagar på Riksgälds-kontoret anvisade statsutgifter	958,204	53	155,618	—	1,113,822	53
Riksdags- och revisionskostnader	152,000	—	425,000	—	577,000	—
Omkostnader vid kort- och tidningsstämplingen, aflöningar, observationsarfvoden m. fl. förvaltningsutgifter	97,300	—	141,000	—	238,300	—
Af Kongl. Maj:t beräknad statsbrist för år 1868, som bör af Riksgälds-kontoret godtgöras	900,000	—	—	—	900,000	—
Vid innevarande riksdag på Riksgälds-kontoret anvisade utgifter:						
För väganläggning mellan Åsele och Wilhelmina kyrkoby R:dr 5,000: —						
» fortsättning af arbetena å Nordvestra stambanan » 1,600,000: —						
» godtgörande af åtskilliga utaf Kongl. Statskontoret bestridda förskotter » 98,282: 37.	1,703,282	37	—	—	1,703,282	37
» väganläggningar och vägförbättringar, hamn- och brobyggnader samt sjösänkningar m. m.	—	—	315,000	—	315,000	—
Statsfyllnadssumma till Kongl. Statskontoret för år 1871	—	—	1,527,000	—	1,527,000	—
Ränta för ny upplåning år 1870, 5,700,000 R:dr	200,144	2	280,000	—	480,144	2
» » » » » 1871, 2,800,000 »	—	—	73,429	30	73,429	30
Summa	12,082,656	85	11,678,122	67	23,760,779	52

Bil. C.

Uppgift å amortering och ränta under åren 1870 och 1871 för de af Riksgäldskontoret mot obligationer upplånta medel.

	År 1870.						År 1871.					
	Amortering.		Ränta.		Summa R:mt.		Amortering.		Ränta.		Summa R:mt.	
Fonderade lån:												
1855 års lån	*) 5,000	—	8,655	—	13,655	—	*) 5,000	—	8,655	—	13,655	—
1858 » »	344,000	—	822,666	67	1,166,666	67	359,466	67	807,200	—	1,166,666	67
1860 » »	476,000	—	990,000	—	1,466,000	—	490,933	33	975,066	67	1,466,000	—
1861 » »	42,700	—	122,300	—	165,000	—	44,600	—	120,400	—	165,000	—
1864 » »	**)72,980	—	422,020	—	495,000	—	**)72,980	—	422,020	—	495,000	—
1866 » »	68,800	—	1,311,200	—	1,380,000	—	72,266	67	1,307,733	33	1,380,000	—
1868 » »	54,000	—	1,032,750	—	1,086,750	—	57,600	—	1,029,150	—	1,086,750	—
S:r	1,063,480	—	4,709,591	67	5,773,071	67	1,102,846	67	4,670,225	—	5,773,071	67
Icke fonderade lån:												
Obligationer för Statsverkets skuld till Riksbanken	132,000	—	79,200	—	211,200	—	132,000	—	73,920	—	205,920	—
Dito utfärdade år 1867	1,920,000	—	300,000	—	2,220,000	—	1,950,000	—	204,000	—	2,154,000	—
Dito » år 1869	——	—	200,000	—	200,000	—	——	—	200,000	—	200,000	—
S:r	2,052,000	—	579,200	—	2,631,200	—	2,082,000	—	477,920	—	2,559,920	—
Summa R:mt	3,115,480	—	5,288,791	67	8,404,271	67	3,184,846	67	5,148,145	—	8,332,991	67

Amortering år 1870 . . . . . R:mt 3,115,480: —
» » 1871 . . . . . » 3,184,846: 67.
Summa R:mt 6,300,326: 67.

*) Amorteringen beroende på uppköp.
**) Amorteringsbeloppet ökas eller minskas i den mån utlottningen träffar de utelöpande, eller de i Riksgäldskontoret qvarvarande, osålda obligationerna.

Bil. D.

Summarisk uppgift på de för Statens samt enskilda jernvägsbyggnader från och med år 1847 till närvarande tid beviljade anslag och lån samt å beloppet af derför upplånta eller af andra tillgångar använda medel.

Beviljade anslag:

för Statens jernvägsbyggnader:

			Mil.	R:mt.
Westra stambanan			42,7.	35,871,889: —
Södra »			35,6.	24,615,632: —
Linien Halsberg—Örebro			2,3.	1,762,479: —
Östra stambanan (Katrineholm—Norrköping)			4,5.	4,030,000: —
Sammanbindningsbanan genom Stockholm och stationshus vid Klara (inberäknadt 300,000 R:dr anvisade å Handels- och Sjöfartsfonden)			0,3.	4,170,000: —
Norra stambanan (Stockholm—Upsala)			6,2.	4,672,000: —
Nordvestra stambanan,				
hvaraf är färdigbygdt:				
linien Arvika—Norska gränsen	3,8.	3,870,000: —		
» Laxå—Carlstad	9,4.	10,964,000: —	13,2.	14,834,000: —
och under byggnad:				
linien Carlstad—Arvika			6,3.	5,860,000: —
till undersökningskostnader				262,288: 54.
för tillökning af materielen å de färdiga banorna				2,000,000: —
			tillhopa 111,1.	98,078,288: 54.
hvartill kommer:				
för fortsättning af norra och östra stambanorna, vid innevarande riksdag beviljade				2,000,000: —
			Summa för Statens jernvägar R:mt	100,078,288: 54.

för enskilda jernvägsanläggningar:

låneunderstöd till belopp af	15,975,000. —	
hvaraf äro återbetalda	1,645,652: 45.	14,329,347: 55.
samt anslag		272,500: —
Summa utgifter för jernvägsanläggningarne R:mt		114,680,136: 09.

För de fonderade statslånen hafva influtit följande belopp:

				R:mt
för 1855 års lån (4 och 3½ % ränta)	nominelt	R:mt	284,900: —	267,688: 94.
» 1858 » » (4½ % »)	»	Thlr	8,190,500: —	19,703,472: 60.
» 1860 » » (4½ % »)	»	»	8,000,000: —	25,615,074: 70.
» » » premieobligationer	»	»	2,000,000: —	
» 1861 » » (4½ % ränta)	»	R:mt	3,000,000: —	2,760,650: —
» 1864 » » (4½ % »)	»	£	555,700: —	8,790,836: 55.
» 1866 » » (5 % »)	»	Thlr	9,932,300: —	23,677,689: 29.
» 1868 » » (5 % »)	»	£	1,150,000: —	17,959,234: 59.
			Transport R:mt	98,774,646: 67.

	Transport R:mt	98,774,646: 67.
Om härtill läggas:		
för 1867 års lån (förfallet 1870, 1871 och 1872)	R:mt 6,000,000: —	5,850,248: 85.
» 1869 års lån (förfallet 1876—1879) . .	» 4,000,000: —	3,892,200: 66.
visar sig den genom upplåning erhållna summan uppgå till .	R:mt	108,517,096: 18.

Af trafikinkomsten har dels till Riksgälds-kontoret dels till Statskontoret blifvit levererad:

till Riksgälds-kontoret:

för åren till och med 1865	R:mt 700,000: —	
» år 1866	» 712,120: 11.	
» » 1867	» 1,068,581: 62.	
» » 1868	» 725,262: 80.	
	R:mt 3,205,964: 53.	
samt *till Statskontoret* för år 1869	» 2,443,837: 31.	5,649,801: 84.

Den återstående skulden för de fonderade statslånen motsvarade vid 1869 års slut		R:mt 101,031,286: 67.
nemligen för 1855 års lån	R:mt 210,900: —	
» 1858 » »	» 18,714,933: 33.	
» 1860 » »	» 22,939,200: —	
» 1861 » »	» 2,718,700: —	
» 1864 » »	» 9,556,820: —	
» 1866 » »	» 26,242,933: 34.	
» 1868 » »	» 20,647,800: —	
	R:mt 101,031,286: 67.	
Annuiteterna härför utgöra		R:mt 5,767,571: 67.
nemligen för 1855 års lån	R:mt 13,655: —	
» 1858 » » som slutbetales d. $\frac{2}{1}$ 1898	» 1,166,666: 67.	
» 1860 » » » » d. $\frac{1}{11}$ 1898	» 1,466,000: —	
» 1861 » » » » d. $\frac{30}{9}$ 1899	» 165,000: —	
» 1864 » » » » d. $\frac{15}{4}$ 1918	» 489,500: —	
» 1866 » » » » d. $\frac{2}{1}$ 1931	» 1,380,000: —	
» 1868 » » » » d. $\frac{1}{1}$ 1931	» 1,086,750: —	
	R:mt 5,767,571: 67.	

Stockholm, G. W. Blomqvists Boktryckeri, 1870.